

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för brand- och räddningsväsendet skall ändras. Enligt förslaget kan inom de gränser som beslutats i statsbudgeten betalas statsandel till en kommun för upprättande av ett riksomfattande kommunikationsnät eller något annat tekniskt system som är nödvändigt för skötseln av kretsalarmeringscentralen

och brand- och räddningsväsendet i övrigt i kommunen även om kostnaderna för dessa anskaffningar inte är betydande. Samtidigt ändras förfarandet för sökande av ändring så att det motsvarar förvaltningsprocesslagen. Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1998.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Med stöd av lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975) 1 § betalas statsandel till kommunerna för kostnader som gäller anskaffning av materiel som behövs för skötseln av kretsalarmeringscentralen samt kommunens brand- och räddningsväsen i övrigt, om kostnaderna är betydande till sin omfattning. Vid bedömningen av kostnadernas omfattning har 400 000 mk blivit vedertagen gräns för betydande kostnader. Statsandel betalas inom de gränser som beslutats i statsbudgeten. Under de senaste åren har 17—19 milj. mk i anslag reserverats för detta ändamål. Anslaget har i huvudsak använts för anskaffning av räddningsväsendets fordon till kommunerna. Ytterligare betalar brandskyddsfonden bidrag till kommunerna för anskaffningar till brand- och räddningsväsendet om anskaffningspriset överstiger 150 000 mk

men understiger den ovan nämnda gränsen för betydande materielkostnader. För anskaffningar som understiger 150 000 mk får kommunerna inte några särskilda statsandelar eller statsbidrag.

De radionät som myndigheterna utnyttjar behövs förnyas under de närmaste åren. I det första skedet är avsikten att bygga ut radionätet till att täcka förra Kymmene län och havsområdena också i förra Nylands samt Åbo och Björneborgs län. Radionätet skulle täcka hela landet år 2002. Radionätets största användargrupper kommer att vara brandkåren, polisen, gränsbevakningen samt försvarsmakten. Största delen av utrustningen kommer att vara hos kommunernas räddningsverk. För att nätet skall utnyttjas till fullo och för att driftskostnaderna skall kunna delas upp är det nödvändigt att brandkåren i en och samma region samtidigt ansluter sig till systemet. Om kommunerna inte ansluter sig till systemet ökar de driftskostnader statens användarorganisationer,

polisen och gränsbevakningsväsendet, betalar i motsvarande grad. Genom att finansiera kommunernas anskaffningar via statsandels-systemet kunde man få kommunerna att förbinda sig att delta i projektet samtidigt. Kommunernas anskaffningar består av fordonstationer och handradioutrustning samt fasta användningsplatser som ansluts till nätet och förläggs till kretsalarmeringscentraler, brandstationer och kommunernas ledningscentraler för befolkningsskyddet. Avsikten är att statsandel skall betalas för att täcka de nödvändiga kostnaderna för upprättandet av nätet, inte för driftskostnaderna eller för att bekosta nyanskaffningar i ett senare skede.

Det föreslås att till lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet skall fogas ett stadgande som gör det möjligt att betala statsandel för kommunernas anskaffningar som behövs för inrättandet av ett radionät för myndigheterna eller något annat riksomfattande system, även om dessa kostnader inte är betydande. Systemet bör vara riksomfattande, statsandelen är inte avsedd för skapandet av tekniska eller andra system på lokal nivå. Anslaget för statsandelen skall reserveras i samband med att de årliga besluten gällande budgeten fattas. Statsandelen bestäms, liksom övriga statsandelar som beviljas med stöd av nämnda lag, dvs. på basis av den enligt 7 § lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996) per invånare i kommunen beräknade kalkylerade skatteinkomsten (utjämnad skatteinkomst). Statsandelens belopp uppgår till 25—50 % av kostnaderna.

Enligt 4 § i den gällande lagen kan kommunen om den är missnöjd med ett statsandelsbeslut framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos den statsbidragsmyndighet som har fattat beslutet. Då det gäller ett beslut som meddelats på grund av rättelseyrkande finns det inte något särskilt stadgande om sökande av ändring, och därför har stadgandena i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/1950) kommit att iakttas.

Sökande av ändring i ärenden som gäller statsandelar för brand- och räddningsväsendet har traditionellt föregåtts av ett förfarande som omfattar framställning av rättelseyrkande. Mycket få rättelseyrkanden har i praktiken framställts i statsandelsmyndigheternas, dvs. fr.o.m. 1994 i länsstyrelsernas, beslut. Förfarandet med rättelseyrkande har

tidigare varit synnerligen väl motiverat eftersom statsandelsmyndigheten har fattat många beslut och dessa därmed lättare har kunnat innehålla felaktigheter. Så var fallet i synnerhet under den tid då statsandelarna för brandväsendets driftskostnader bestämdes från fall till fall på basis av de verifikat som presenterades. Härvid var det motiverat att först låta samma myndighet som fattat beslutet behandla ärendet på nytt för en enkel rättelse och inte föra det till högsta förvaltningsdomstolen för avgörande. Under de senaste åren har länsstyrelserna fattat beroende på antalet kommuner i länet mellan 5 och 15 beslut om statsandelar till brandväsendet årligen.

I och med att förvaltningsprocesslagen (586/1996) har trätt i kraft den 1 december 1996 är det också skäl att ändra stadgandena om ändringssökande i statsandelsärenden. Det är onödigt att bevara ett förfarande med framställning av rättelseyrkande före ett egentligt ändringssökande så, att man efter ett beslut om rättelse skulle komma att söka ändring hos länsrätten och därefter eventuellt ytterligare hos högsta förvaltningsdomstolen. Ett beslut gällande statsandelar som länsstyrelsens fattat skall kunna överklagas hos länsrätten som första instans. I propositionen föreslås att 4 § ändras så att den i fråga om ändringssökande innehåller en hänvisning till förvaltningsprocesslagen.

I 5 § lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet finns en hänvisning till lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/1973), upphävd genom lagen om statsandelar till kommunerna (688/1992). Enligt lagrummet är fastställandet av statsandelar inrikesministeriets uppgift. Uppgifter kan dock genom förordning överföras på länsstyrelsen. Med stöd av denna paragraf har förordningen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (985/1993) givits och enligt dess 1 § är länsstyrelsen statsbidragsmyndighet. I förordningens 2 § sägs att närmare föreskrifter om verkställigheten av förordningen skall meddelas vid behov och 3 § gäller ikraftträdandet. I propositionen föreslås att hänvisningen till den upphävda lagstiftningen skall slopas och att ett stadgande om länsstyrelsens ställning som statsbidragsmyndighet skall tas in i lagen. Samtidigt kan förordningen upphävas i sin helhet.

2. Propositionens verkningar

Beredningen och utbetalningen av statsandelarna för terminalutrustning för myndigheternas radionät föranleder tillfälligt länsstyrelserna extra arbete, men dock inte i sådan utsträckning att extra personal skulle anställas. I förra Kymmene läns område, som omfattas av det första skedet av utbyggnaden av nätet, innebär extraarbetet att ca 30 beslut skall fattas. Besluten är till sin natur relativt enkla beslut om statsandelar för anskaffning av utrustning som tekniskt lämpar sig för radionät.

Propositionen ansluter sig till av budgetpropositionen för 1998 i vilken det föreslås att det under momentet 26.80.31 statsandel beviljas 3 milj. mk för statsandel för kommunernas anskaffningar av utrustning som behövs för inrättandet av ett radionät för myndigheterna. Statsandelen kommer att betalas år 1998 eller därefter. Således skulle ökningen av tatens utgifter år 1998 vara

3 milj. mk. Utgifterna år 1999 är beräknas vara 4 milj. mk och för år 2000 5 milj. mk.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriets räddningsavdelning. Utlåtanden om propositionen har inlämnats av inrikesministeriets kommunavdelning och nästan alla förra länsstyrelser. Alla dessa remissinstanser understöder propositionen. Finlands Kommunförbund anser, att det inte borde avstå från förfarandet med rättelseyrkande. I övrigt har Finlands Kommunförbund ingenting annat att anmärka mot propositionen.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Lag

om ändring av lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 4 juli 1975 om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975) 1 § 3 mom. samt 4 och 5 §§, av dessa lagrum 1 § 3 mom. och 4 § sådana de lyder i lag av den 18 december 1995 (1462/1995), samt

fogas till 1 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 18 december 1995, ett nytt 3 mom., varvid det ändrade 3 mom. och det nuvarande 4 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

1 §

Den statsandel som avses i 2 mom. kan även beviljas för anskaffningar som inte orsakar kommunen betydande kostnader, men som är nödvändiga för inrättande av ett riksomfattande telenät eller något annat riksomfattande system.

Den i 1-3 mom. nämnda statsandelen bestäms på basis av den enligt 7 § lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996) per invånare i kommunen beräknade kalkylerade skatteinkomsten (*utjämnad skatteinkomst*). Kommunen får i statsandel 50 procent, om dess utjämnade skatteinkomst ligger på utjämningsgränsen. Om den utjämnade skatteinkomsten överstiger utjämningsgränsen, bestäms statsandelen så att varje från utjämningsgränsen beräknad tillväxt av den utjämnade skatteinkomsten med minst en procent minskar statsandelen med en procentenhet till dess statsandelen är 25 procent. Statsandelsprocenten bestäms på basis av den för det år då

anläggningsprojektet beviljas bestämda utjämnade skatteinkomsten.

4 §

Om sökande av ändring i beslut som avses i denna lag stadgas i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

5 §

Statsmyndighet är länsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Lagens 4 § tillämpas inte på rättelseyrkande som framställs eller besvär som anförs över beslut som ges före lagens ikraftträdande.

Genom denna lag upphävs förordningen den 12 november 1993 om statsandelar och -understöd åt kommunerna för brand- och räddningsväsendet (985/1993).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 12 september 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister Jan-Erik Enestam